

Källor till 1900-talets diplomatiska vardag

Två nya memoarer

Eva Jarring Corones, *Never Marry a Diplomat: A Memoir* (Melbourne 2024) 189 s.

Åsa Nilssonne, *Den jag blev i Addis Abeba: En diplomatdotters memoarer* (Stockholm 2024) 272 s.

Att använda diplomaters memoarer som källmaterial genom att läsa dem kritiskt – *against the grain*, som man säger på engelska – har blivit förhållandevis vanligt inom det fält som brukar kallas ny diplomatihistoria (*New Diplomatic History*). Hur författarna valt att beskriva sig själva, sin omgivning och andra ger information utöver själva berättelsen. Genom att analysera dessa val och hålla utkik efter sådant som nämns i förbigående kan forskare vaska fram olika antaganden och mönster som styrkt diplomatiska processer och informella nätverk. Liksom ur ögonvrån lyckas vi som intresserar oss för diplomatins vardag och birollsinnehavare på så sätt få syn på systemets omistliga stödpelare: makor, tjänstefolk, barn. Att dessa personer själva har fattat pennan för att beskriva sina liv i diplomatins värld hör nämligen till sällsyntheterna.

Extra anmärkningsvärt är det därför att det under 2024 utkommit två memoarböcker av svenska diplomatbarn. Diplomatihistoriker i Sverige har möjligen redan noterat att den svenska psykiatern och författaren Åsa Nilssonne, dotter till diplomaten Åke Sjölin och Maud f. Selander, har skrivit en bok om sin barndom i Addis Abeba. Färre är förmodligen medvetna om att dottern till den svenske toppdiplomaten Gunnar Jarring och Agnes Urania "Lillan" f. Charlier har kommit ut med sina memoarer, som jag därför särskilt vill uppmärksamma *Historisk tidskrifts* läsare på. Eva Jarring Corones är sedan länge bosatt i Australien, men trots att hennes bok är skriven på engelska och utgiven på Hybrid Publishers i Melbourne torde den kanske främst intressera en svensk läsekrets.

I diplomatdöttrarna Åsa och Eva får läsaren möta två vitt skilda personligheter med olika sätt att hantera sina liv och olika författarstil. Ändå har

böckerna flera gemensamma nämnare. Både Nilsonne och Jarring Corones har skrivit om en barndom präglad av föräldrarnas diplomatliv. Som titeln antyder utforskar Nilsonne i *Den jag blev i Addis Abeba* framför allt hur åren som ambassadörsdotter i Etiopien 1960–1964 – mellan elva och femton års ålder, en formativ period i de flestas liv – har präglat henne som person. Undertiteln visar att boken samtidigt är en uppgörelse med föräldrarna och vad det innebar att vara barn till ett diplomatpar: *En diplomatdotters memoarer*. Eva Jarring Corones spenderade motsvarande period som ambassadörsdotter i Washington DC i USA. Hennes bok *Never Marry a Diplomat* med undertiteln *A Memoir* har även den bokens tema i titeln: Jarring Corones gör upp med en livslång sorg över en frånvarande mor genom att försöka förstå vad som låg bakom moderns återkommande uppmaning att aldrig gifta sig med en diplomat.

Böckerna ger insyn i vad det från barnens perspektiv innebar att flyttas runt mellan olika språk och kulturer utan hänsyn till annat än utrikespolitiska avvägningar. De ger också annan information om sådant som ofta saknas i diplomaters egna memoarer, som utförliga beskrivningar av husdjur. En hel del uppmärksamhet ägnas åt hushållspersonal som spelade en viktig roll i båda barnens vardag, både praktiskt och emotionellt. I döttrarnas omprövande reflektioner om en komplicerad relation till mödrar vars tid och uppmärksamhet togs i beslag av arbetet som diplomathustru framträder detta arbete med en tydlighet som bara förstärks av de två kvinnornas olikartade inställning till rollen: medan Maud Selander tidigt bestämde sig för att hon ville gifta sig med en diplomat var Gunnar Jarrings karriärskifte från vetenskap till diplomati på många sätt en katastrof för Lillan Jarring, som fick ge upp ett arbete hon trivdes med på Lunds universitetsbibliotek.

Kanske är det inte en tillfällighet att båda böckerna kommit ut samma år och att de har vissa likheter: Åsa Sjölin och Eva Jarring träffades på den internatskola i Sigtuna dit båda skickades i 15-årsåldern – något båda beskriver som traumatiskt – och har varit vänner sedan dess. Det ter sig osannolikt att de inte har pratat med varandra både om sina erfarenheter och om sitt skrivande. Båda författarna verkar ha föresatt sig att medvetet undersöka sanningshalten i de antaganden de gjorde som barn. Båda använder sig av en kombination av sina egna minnen och sina föräldrars anteckningar i sina beskrivningar, ett grepp som ställer det självupplevda i analytiskt ljus och vice versa. Oavsett om de påverkat varandra eller inte i dessa val har historiker bara att tacka och ta emot. Böckerna utgör värdefulla tillskott till det begränsade källmaterial som finns om diplomatiskt vardagsliv.